

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3180/2019. (VII. 10.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéletábla 4.Pf.20.724/2018/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Csitos Eszter ügyvéd, 6000 Kecskemét, Kisfaludy utca 8.) alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Ítéletábla 4.Pf.20.724/2018/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege, hogy az indítványozó személygépkocsi megvásárlására svájci frank alapú, változó kamatozású kölcsönszerződést kötött az alperessel. Az alperes az indítványozó nem fizetése miatt a kölcsönszerződést felmondta.
- [4] Az indítványozó ezt követően bírósághoz fordult és a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását kérte azzal, hogy az általa felvett kölcsön összegére és a felülvizsgált elszámolás szerinti befizetésére figyelemmel kevesebb összeggel tartozik az alperesnek. Előadta, hogy a hatályossá nyilvánítás gyakorlatilag egyezik az eredeti állapot helyreállításával.
- [5] Az elsőfokú bíróság az eljárást felfüggesztette a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. törvény) 16. §-a alapján. Az alperes bejelentette, hogy az elszámolás megtörtént és az felülvizsgálatnak minősül, mindezekre tekintettel kérte az eljárás folytatását, amit a bíróság elrendelt.
- [6] A bíróság a felfüggesztett eljárás folytatásakor felhívta az indítványozót a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. törvény) 37. §-a alapján az érvénytelen szerződés jogkövetkezményének alkalmazására irányuló pontos, határozott kereseti kérelem előterjesztésére.
- [7] Az indítványozó keresete szerint pénzkölcsön adása mint szolgáltatás esetében az ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítása gyakorlatilag egyezik az eredeti állapot helyreállításával, a szerződés érvénytelen, az a feleket nem köti. Az indítványozó a szerződés hatályossá nyilvánítása körében pontosította kérelmét; kérte, hogy a bíróság a határozathozatalig nyilvánítsa hatályossá a szerződést oly módon, hogy az alperesi elszámolásban megjelölt, befizettként szerepeltetett összeget mint általa teljesített fizetést vonja le az alperes által nyújtott összegből. Az indítványozó a szerződés érvényessé nyilvánítása ellen kifejezetten tiltakozott. Előadta, hogy ennél pontosabb elszámolást előterjeszteni nem tud, és arra semmilyen jogszabály sem kötelezi. Az indítványozó szerint a devizatörvények valamennyi rendelkezése jog- és alaptörvény-ellenes, ezért azok nem is alkalmazhatók.
- [8] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó által kötött deviza alapú kölcsönszerződés a DH1. és a DH2. törvény hatálya alá tartozik. Kiemelte, hogy a DH2. törvény 37. § (1) bekezdése értelmében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazása vonatkozásában eredeti állapot helyreállítása iránti kereseti kérelem nem terjeszthető elő. Az indítványozó által benyújtott elszámolás módszere tartalma szerint és az indítványozó által leírtak szerint is az eredeti állapot helyreállítása iránti kérelemként értelmezendő. Az indítványozó pontosított kereseti követelése, miszerint a folyósított kölcsön összegéből a felülvizsgált elszámolásban szereplő, általa befizetett összeget egyszerűen levonásba helyezi, nem felel meg a DH2. törvényben foglaltaknak.

- [9] A bíróság a kereseti kérelmet érdemben is vizsgálta és megállapította, hogy az alaptalan, az indítványozó által megjelölt érvénytelenségi okok nem állnak fent.
- [10] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az indítványozó fellebbezést terjesztett elő. Elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítását kérte, másodlagosan a határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását mint jogkövetkezményt. Álláspontja szerint a bíróság a jogkövetkezmény megjelölésének alkalmatlanságára nem hivatkozhatott volna, e körben nem hívta fel az indítványozót a keresete pontosítására sem.
- [11] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [12] A DH2. törvény 37. § (1) és (3) bekezdése, valamint 37/A. §-a értelmében az indítványozónak határozott, számszerű kereseti kérelmet kell előterjesztenie, kitérve a felülvizsgált elszámolás adataira, továbbá a kölcsönszerződés bizonyos feltételei érvénytelenség esetén jogkövetkezményt kell megjelölnie. A bíróság az elszámolás alapvételével határozta meg a felek fizetési kötelezettségét.
- [13] Az indítványozó hatályossá nyilvánítás iránti kérelme – tartalma szerint – az eredeti állapot helyreállítására irányult, amely jogkövetkezmény a DH2. törvény 37. § (1) bekezdése alapján megalapozottan nem kérhető és nem alkalmazható.
- [14] Amennyiben az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a kereseti kérelem nem felelt meg a jogszabályban foglaltaknak, azt sikertelen hiánypótlási felhívást követően a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítására irányuló részében – mivel ezen kívül az indítványozó más kereseti kérelmet is előterjesztett – a DH2. törvény 37. § (2) bekezdése alapján úgy kellett volna tekintenie, hogy a megállapítási keresetet nem tartja fent.
- [15] Ennek ellenére az elsőfokú bíróság a keresetet érdemben is vizsgálta és azt nem találta alaposnak. Az ítéletábrla e döntéssel és kifejtett indokaival egyetértett, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [16] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Ítéletábrla 4.Pf.20.724/2018/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdése.
- [17] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a bíróságok az ügyét ítélettel zárták le a DH2. törvény 37. §-ára alapítva. Ha a bíróságok az általa előterjesztett elszámolást nem találták megfelelőnek, akkor az eljárást le sem folytathatták volna, a DH2. törvény 37. § (2)–(3) bekezdése alapján a keresetlevelet idézés kibocsátása nélküli el kellett volna utasítaniuk vagy az eljárást meg kellett volna szüntetniük. A bíróságok nem zárhatták volna le az eljárást ítélettel, *contra legem* jogalkalmazásuk ítélt dolgot keletkeztetett. Ennek az a jelentősége, hogy míg az eljárás megszüntetése vagy a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása esetén egy újabb peres eljárás kezdeményezhető, addig ítélt dolog esetén a jogvitát később vitássá tenni és új eljárást kezdeményezni nem lehet. Az elsőfokú bíróság nem folytatta le a teljes eljárást, a felek és a tanúk meghallgatására nem került sor, mivel a tárgyalást berekesztette, arra hivatkozva, hogy az általa előadott elszámolás nem megfelelő. Sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésén keresztül, hogy a permegszüntési okot ítéleti hatályúvá emelte a bíróság, a DH2. törvény 37. §-ának kógens rendelkezései ellenére a jogvita permegszüntetés helyett ítélettel került lezárásra.
- [18] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Ítéletábrla 4.Pf.20.724/2018/2. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [20] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a alapján csak az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban arra mutat rá, hogy ezen – az Alaptörvény Alapvetés című részében található – rendelkezés nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így arra alapított alkotmányjogi panasz benyújtására az indítványozóknak nincs lehetősége {3203/2015. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [21] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [22] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.

- [23] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panaszában egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás megállapításának, bizonyíték értékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. Fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [24] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. július 2.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1767/2018.

